

Gospodarske stvari.

Črna redkev izvrstna zdravilna rastlina.

Črna redkev je sočivo, katero nekateri strastno radi jejo, drugi jo pa še vohati ne morejo. To je stvar okusova in kdor je ravno trdnega zdravja, ta naj se, kar se vživanja črne redkve tiče, le od svojega okusa voditi da. Drugače pa je stvar pri onem, ktereга ta ali ona bolezen nadleguje, proti kateri se je črna redkev kot izvrstno zdravilo pokazalo. Vživanje črne redkve ima izredno zdrave učinke v nekaterih boleznih, in tako si more tudi navadni kmetovalec marsikteri goldinar prihraniti, ki bi ga bil primoran zdravniku ali apotekarju znositi. Zato hočemo tukaj na kratko svoje čitatelje z zdravilnimi močmi sosnaniti.

Črna redkev se v prvi vrsti hvali, da njeni vzitek posebno blagodejno na prebavne organe deluje. Črna redkev vzbuja jedčnost, in je tudi proti plučnim boleznim, proti prsnemu krču, tesnoprnosti in trdovratnemu kašlju zelo dober pomoček. Proti poslednjemu se s strdjo in sladkorjem pomeša in v male sladkorjeve svalčke zvalja, ki se potem od časa do časa jemljejo in kašelj olajšajo in popolnoma preženó. Znani so namreč tako imenovani redkvini bonboni, ki se s tolikim vspehom proti kašlju jemljó. Manj znana je pa med kmetiškimi ljudstvom zdravilna moč črne redkve v mehurjevih boleznih. Črna redkev namreč drobi in odganja pesek in kamčke, ki se pri mnogih ljudeh v mehurji napravljajo in trapne muke in bolečine povzročujejo. Mnogo dogodkov se pripoveduje, ko je stanovitno vživanje črne redke marsiktereга te mučne bolezni resilo. (Konec prih.)

Drevesa presajati zamoremo ob vsakem času, ako ravnamo na sledeči način: izkoplje se jama tam, kder hočemo, da nam drevo v prihodnje raste. V jamo je treba viliti 4—5 škafov vode; v njo se pomeče nekaj zemlje najboljše, ki je bila izkopana. Vse se pomeša v gosto prsteno kašo in v njo posadi prestavljeno drevo ter se trdno postavi in jama zasuje. Dobro pa je drevo poprej par ur v vodo postaviti. Na ta način je celó po leti mogoče z uspehom drevesa presajati, če ima le zdrave korenine.

Sejmi 2. januarja v Bučah, 4. januarja v Gradci in Radgoni.

Dopisi.

Iz Celja. (Slovensko društvo) ima pravico zborovati v vsakej politični srenji na Štajerskem. Zato je vodstvo dne 26. dec. t. l. sklicalo II. občni zbor v mesto Celje. Slavna čitalnica prošena je v to svrho prepustila svoje lepe prostorije. Zbor se je pravilno naznanil mestnemu uradu pa tudi c. k. okrajnemu glavarstvu. Močno čudili so se toraj gospodje dr.

Radaj, dr. Glančnik, Paul Simon prišedši v Celje in še le tukaj poizvedevši, da je župan celjski znani dr. Nekerman zborovanje prepovedal „weil dies die Gefahr einer Störung des nationalen Friedens und die Herbeiführung von Unordnungen besorgen lässt“. t. j. bati se je neredov in kaljenja narodnega miru, če par Slovencev v Celje pride zborovat med 4 stenami jedne hiše. G. dr. Radaj je takoj se telegrafično pritožil pri c. k. namestniku v Gradci. C. k. namestnik je celjskega župana prepoved takoj uničil in ukazal c. k. okrajnemu glavarju poslati k dovoljenemu občnemu zboru vladinega zastopnika. Tako je Nekerman bil na stran potisnen in Slovensko društvo je ob določeni uri sijajno zborovalo; bilo je 150 društvenikov navzočih zraven vladinega zastopnika g. viteza Gariboldija. Predsedoval je podpredsednik g. dr. Glančnik, g. Simon pa je posloval kot tajnik. G. dr. Vošnjak je tako izvrstno, poljudno, prepričevalno govoril, da smo se vsi čudili; iz srca vsem je toraj povedal g. Selič iz Pečevja, ko je v imenu volilcev izrekel pridnemu poslancu zahvalo in zaupanje. G. Sernee je kaj vneto in goreče branil Slovence zoper napade zlasti celjskih nemčurjev, g. dr. Gregorčec je predložil prošnjo do naučnega ministra za slovenske paralelke na gimnazijah v Celji in Mariboru in slovenski poučni jezik na učiteljski v Mariboru, gosp. Miha Vošnjak prošnjo do ministra poljedelstva za slovenske potovalne učitelje gosp. Urbana pa nasvetoval prošnjo do državnega zbora, naj se postava naredi, vsled katere bodo uradi na Slovenskem dobili ukaz slovenske vloge reševati slovenski. Nasveti so bili sprejeti in potem zbor sključen. Društvu pristopilo je mnogo novih udov. Slovensko društvo je s tem storilo prvi korak iz svojega sedeža v Mariboru in sme zadovoljno biti. Pokazalo je najprvije najhujšim nemčurkim sršenom svojo moč in celemu svetu v par urah dokazalo njihovo nemoglost. Celjski nemčurji mislijo ves spodnji Štajer strahovati pa sedaj je očividno, da je ta strah pred njimi na sredi votel, na krajih pa ga nič ni. Župan Nekerman pa je omilanja vreden. Zaletel se je srdito v Slovensko društvo pa butnil gologlav v trdno steno. Resnica in pravica slovenska velja. Nekerman je baje rekel, dokler jaz županim, Slovenci ne bodo v Celji zborovali. No, sedaj pa nimajo vsi celjski štacunarji zadosti platna pa vsi krojači ne dovolj šivank, da skrpajo tolik žakelj, v katerega bi osramoteni tamošnji nemčurški kričači skrili dolgi nos, katerega so dobili. Več prihodnjic.

Od Ljutomera. (Slava vrlim kmetom slovenskim!) Med okraji, v katerih, kolikor je iz poročil do zdaj priobčenih razvidno, Slovenci niso v lastno skledo pljuvali, odlikuje se tudi sodnijski okraj ljutomerski. Kako so po

drugod občine prišle do tega, da so podpisovale znano tiskano prošnjo zoper opravičeno rabo slovenskega jezika po šolah in uradih ter s tem skakale v koš nasprotnikov Cerkve in Slovencev, to je razvidno iz protestov ali preklicev in drugih dopisov po časopisih. Da bodo naši poslanci še v državnej zbornici o priložnosti razkrili obnašanje nemškutarških lovcev, razumeva se menda samo ob sebi. Oni so že marsikatero skelečo rano slovenskega kmeta pred svetom opisovali, brez dvombe bodo razodeli tudi najnovejše bolečine. Iz števila protislovenskih prošenj lahko spoznamo, kako se ljudje po raznih krajih več ali manje zavedajo svojih dolžnostij do lastne matere, do mile domovine. Posebno obžalovanja vredni so pa tisti krajni šolski odbori, ki so pri deželnošolskeje oblasti prosili prâ za nemški učni jezik v ljudskih šolah, t. j. naj bi učitelji slovenskim otrokom nauke razlagali s pomočjo nemškega jezika! Oh, da bi jih pamet srečala! Toda odpustimo jim, saj niso vedeli, kaj delajo. Kaj neki bi npr. nemškoštajarski stariši rekli, če bi pred njihovimi otroci učitelj v šoli samo slovenski govoril? Ali mar naši nasprotniki hočejo s takšnimi pripomočki pod roko segati učitelju, da bo laglje skrbel za red in mir v šoli? Učenci bi se čudne „omike“ nasrkali, ako bi jih učitelj podučeval s pomočjo nerazumljivega jezika. Takšne šole so murski poljanci že preživeli, danes jih imajo samo še v žalostnem spominu. In ne bomo naopak rekli, če trdimo, da bo tota okoliščina vzrok, zakaj da tukaj nobena občina ni hotela pljuvati v svojo lastno skledo. Le vprašaj naše možake, koliko „omike“ ali znanosti so si nabrali, dokler je še, n. pr. v Ljutomeru ali pri sv. Križi itd. šola bila nemška? Učitelj govoril je v jeziku deci nerazumljivem, usencem bilo je prepovedano govoriti slovenski. Mati pisatelja teh vrstic — saj so že v večnosti, Bog jim daj dobro! — oni so obiskovali učilnico v Ljutomeru. Večkrat so pravili, ka od svojega šolanja niso dobili haska ali dobička več kakor to, da so se v „ekstraštanti“ naučili slovenski brati, za kar so pa učitelju morali posebič plačevati. Dedek so pač celo pametno ravnali, da našega očeta niso pustili v takšnej šoli, kjer so učitelja morali samo poslušati, ker nemški niso znali. Za tega voljo so jih dali v šolo na nemškem delu Štajera; tam so se nemščine vadili tudi zunaj šole, da so učitelja hitreje zastopili. Tako so v tistej dobi vsplah pametni stariši, katerim so pač okoliščine dopuščale, ravnali s svojimi otroci; pošiljali so jih v Radgono, Stras, Straden, Gnas itd. Toti so se slovenski brati in pisati učili večinoma sami, bili so učitelji in učenci v enej osebi. Sedaj pa, čeravno nemškega jezika zmožni, so kot zreli možje vrli narodnjaki, značajni Slovenci; oni znajo iz lastne skušnje,

da so šolska leta zgubljena, če sedete ne podučuje v razumljivem jeziku maternem. Očetje in matere! dopovedujte to svojim sinovom, da v dobi zrelih let ne bodo pljuvali v lastno skledo ter sramotili Vas in izdajali drago domovino, mili naš slovenski kraj.

(Dalje prih.)

Iz Ljubljane. (Poziv slovenskim pisateljem.) Dne 27. decembra 1882. leta bode minulo šest sto let, odkar je prišla vojvodina Kranjska pod preslavno dinastijo Habsburško in dne 11. julija 1883 leta bode Kranjska v navzočnosti svojega preljubljenega vladarja, Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Frana Josipa I. dostojno praznovala šeststoletni spomin tega preimenitnega in za ves narod slovenski prepomenljivega zgodovinskega dejanja. Matica Slovenska je ukrenila o tej slavnostni priliki dati na svetlo Spomenik o šeststoletni zvezi vojvodine Kranjske z dinastijo Habsburško ter to knjigo bodoče leto pokloniti Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju Franu Josipu I. o Njegovem bivanji v stolnici slovenski Ljubljani in v vojvodini Kranjski. Za tega delj podpisani prvosednik Matice Slovenske uljudno vabi vse pisatelje slovenske na delovanje o tem Spomeniku. Osobito dobro došle bodo Matici zgodovinske razprave, dostajajoče se Habsburžanom in naroda slovenskega, a dobro došli bodo Matici tudi poetiški in leposlovni poizvodi, bodi si v dramatiški, bodi si v pripovedni ali liriški obliki, samo da so s slavnostno priliko v kakeršni koli si bodi zvezi. Vsi taki doneski naj se blagovoljno pošiljajo prvosedstvu Matice Slovenske vsaj do 1. aprila 1883. leta. Pesniki in pisatelji slovenski! Združite se, in pomagajte prvemu literarnemu zavodu našemu spodobno praznovati zgodovinsko imenitno narodno in dinastično slavnost ter o tej priliki dostojno poslaviti presvetlega Vladarja našega!

Peter Grasselli, prvosednik Matici Slov.

Iz Haloz. (Leskovski židov in Okički župan.) Ne malo sem se začudil, ko v šte. 50 „Slov. Gospodarja“ v dopisu iz Dunaja med srenjami, katere so podpisale Slovence nasprotne in smrdljive prošnje Mihaličeve, tudi najdem srenjo „Veliki-Okič“ To pa tem bolj, ker iz gotovega vira vem, da je okički župan z odborniki vred v začetku, ko je začela slovenska stranka prošnje za enakopravnost pobirati, slovensko prošnjo podpisal. Kaj ga je napotilo in kdo ga je zapeljal, da je potem nasprotno Mihaličevo prošnjo podpisal, v svojo lastno skledo pljunil, postal odpadnik, prav za gotovo ne vem. A mislim, da bodem resnico zadel, ako velim, da je svoje dejanje deloma iz ljubezni do zveličavne nemščine deloma pa na ljubav nekterih ptujskih kričačev, nemškutarških uradnikov in našega židova storil. Ta

se je pred nekterimi leti k nam pritepel, se tik farne cerkve naselil, da zamore revne Haložane in Hervate leži vabiti. Rodom Slovak se ti kaj rado narodnega kaže, ako pride v dotiko s poštenim Slovincem, a v dejanji je pa po svoji zmožnosti vsikdar pomagal slovenski narod zatirati. Bil je zvest pristaš in pomagač nemčurjem, kakor je ptujski Mihelič in celjski Glantschnigg. Ta mu svojega „lisjaka“ pošilja, da ga Haložanom vsiluje in mu naročnikov nabira. Tri je res zapeljal. Imena dveh še za takrat zamolčim, ako se pa ne bodoča poboljšala, ju hočem v „Slov. Gospodarji“ pri prvi priliki objaviti, da svet izve, kateri so tukaj bivajoči odpadniki in Judeži. Ime okičkega župana in naročnika celjskega lisjaka, vendar le moram objaviti. Ta revež, kateri se zove J. Mlakar, ne zna niti besedice nemški, se podpiše le za silo, in vendar le si želi nemških profesorjev in uradnikov in pisarjev, zlasti pa, da bi se v domači farni šoli veliko nemški učilo. A slednja želja se mu še ni izpolnila in naj bode pomirjen, da se mu tudi ne bode. Vprašam ga le, ali je ovo smrdljivo prošnjo v porazumljenji svojih odbornikov podpisal ali ne? Mislím da ne. Oh! da bi ga pamet srečala, ter svojo bedarijo spoznal! Haložani! Je li še zdaj niste spoznali in se prepričali, da so vam ovi liberalci, kojim pripadajo ptujski Michellitsch, Pisk, „voter“ Ekel in celjski Glantschnigg, naložili butaro nezmagljive dače, ter svojimi, za kmečki stan pogubljivimi postavami občni propad kmečkega stana povzročili? Jeli hočete ove liberalce podpirati, da se z vašo pomočjo sedajna vlada vrže, katera hoče vsem narodom pravična biti in kmečki stan občnega pogina rešiti? Jeli si želite, da še ta posestva, kojih lastniki ste še deloma, se pogoltnejo od nikdar dovolj imajočih ptujskih nemškutarjev, da se še bolj mastijo in debelijo od vaših žulov? Jeli ni dovolj žalostno videti vaša nekdanja najlepša posestva v tujih rokah? Ne verjamite toraj sladkim besedam ovih, kateri le želijo vašega pogina. Grdo in sramotno pa je za kristijana židovu bolj zaupati, kakor pošteno-mislečemu vam dobro-hotečemu Slovincu. Prekličite toraj vse Haložke srenje svoje podpise, pošljite nemudoma slovenske prošnje, izbršite svoj madež, kajti Halože so vedno slovele med slovanskim svetom kot jako narodne, ali ne bode sramota za vas, ako se bode reklo, da celo prebivalci Haloz najbližnejši sosedi Hrvatov, so postali izdajavci svojega lastnega naroda, odpadniki in Judeži! Konečno pa svetujem narodnim poštenim možem, da si vsi v bodočih srenjskih volitvah izvolijo za srenjske predstojnike pametne, značajne, za blagor občine vnete in požrtvovalne, verno-narodne može, kateri se bodo zvesto in neomahljivo držali gesla: „Vse za vero, domovino in cesarja.“

Od Marije Snežne na Velki. (Preklic Miheličeve prošnje.) Pod dopisom iz Dunaja našel sem med drugimi srenjami tudi srenjo Velko (Wölling) radgonskega okraja, ktere župan sem jaz podpisani Avguštin Pezdíček. Naznanjam, da mi je nekega dne prinesel nek Simon Urđl za podpis nekšo pismo iz pošte Mureck, ktero sem v resnici in v naglici in nepremišljeno podpisal. Slovenski Gospodar od 14. decembra 1882 še me je le opozoril, da so to, kar sem jaz podpisal, Slovincem nasprotno Miheličeve prošnje, ki bi rade nam Slovincem nemški učni jezik v slovenske šole vrinole, za kar pa naša srenja ni, zatoraj odločno protestujem proti tej od mene podpisanej Miheličevej peticiji. Pri Mariji Snežni imamo čisto slovensko šolo in hočemo jo tudi zanaprej imeti.

Na Velki 18. decembra 1882.

Avguštin Pezdíček,
župan.

Iz Šalovec. Letina — volitve župana). Letina bila je pri nas, hvala Bogu, še srednja. Kder nam ni toča ozimine poklestila, bilo še je po srednjem žita in pšenice in ravno tako tudi hajdine, koruzo pa že smemo v boljše leto uvrstiti, krompirja je tudi dosti priraslo ali vedno deževje je zakrivilo, da ga skoraj povsod mnogo segnjije, in tudi zavoljo vednega deževja nismo mogli letos dosti ozimine sejati, nekteri skoraj celo nič, zato pa se prihodnje leto nadejamo slabše letine. Po novem letu vršijo se pri nas volitve občinskega župana. Koga tedaj hočete pridni narodni Šalovčani v prihodnje voliti? Morebiti dosedajnega? Jaz mislim, da ne bote tega storili, čeravno je sedajni pri nastopu županstva sam rekel, zdaj že znam da se tega nikdar več ne rešim. Ali vže davno bi se ga radi znebili, kajti njegovo nemškutareenje vže vsem preseda. Tudi poglednimo na občinske ceste kake so: še v Bosniji ni tako slabih, kakor pri nas, za prejšnjega župana ni tako bilo, popravilo se je vse o pravem času. Ali morebiti kaj druga v korist občine stori? Tudi ne, saj je „Slov. Gospodar“ poročal, kako je ob času reklamacij na previsoke voenitve deloval. Dragi mi tedaj občani Šalovski! Posvetujte se med seboj in izvolite si narodnega moža iz med vaše sredine za župana, ki vam bo za blagor cele občine in tudi posameznih deloval, sedajnemu liberalno-nemškutarskemu Korošču pa dajte za vselej slovo, naj on svoje nemčurske besede rabi pri svojem vice-notarjaši, ki jih je nekđaj pri vojakihi nekoliko vjel in še se ga zdaj držijo kakor pondve prismojeni močnik. Nemčurjem veljajo besede pesnika Štefana Modrinjaka, ki pravi: Erjav kakti Judež bodi, Pes za plotom naj ga je, med Slovence naj ne hodi, ki je prav Slovenec ne.